

WSTĘP

Oddajemy do rąk Czytelników kolejny numer czasopisma „Język – Szkoła – Religia”, który podejmuje tematykę kulturową – w tym także sakralną – ukazując ją w trzech odsłonach. Pierwsza dotyczy literatury polskiej odczytanej w wymiarze religijnym; druga przywołuje elementy kultury Japonii, a ostatnia, ukazując realia Paryża w 1968 roku, rysuje obraz kultury europejskiej, która zagubiła sacrum.

Niniejszy numer otwierają artykuły dotyczące poetyckiej wizji rzeczywistości, swoistego odkrywania duchowego i chrześcijańskiego wymiaru codzienności zapisanej w wybranych wierszach trzech autorów. Dwaj reprezentują XX wiek: Janusz Stanisław Pasierb, Jan Twardowski; trzeci to nasz narodowy wieszcz – Juliusz Słowacki.

Janusz Stanisław Pasierb to twórca, któremu swą refleksję poświęciła Jolanta Kowalewska-Dąbrowska. Autorka zainteresowała się motywem Biblii w jego poezji; swoją uwagę skierowała przede wszystkim na wiersze, których centralną postacią jest Chrystus, i zadbała o to, aby podkreślić silne zakorzenienie poezji Pasierba w Starym i Nowym Testamencie. Tematy biblijne stanowią punkt wyjścia dla poetyckiej refleksji filozoficznej i teologicznej Pasierba, a wiele z nich przybiera formę ekfrazy. Z przeprowadzonych analiz wybranych wierszy Jolanta Kowalewska-Dąbrowska wyciągnęła wniosek, iż nawiązania do tytułowej „Księgi” – także te obecne w relacjach z pielgrzymki do ojczyzny Jezusa – mają charakter współczesny i egzystencjalny: pozwalają dostrzec w perspektywie mądrości świętych ksiąg problemy ludzi XX wieku i ich życiowe zmagania.

O innym poecie i jego rozumieniu życia, miłości, szczęścia pisze Beata Bohdziewicz-Sulecka w artykule *Odległość wymiarem miłości – szkic o poezji Jana Twardowskiego i jego inspiracji filozofią Simone Weil*. Autorka znajduje wiele punktów zbieżnych w wypowiedziach polskiego kapłana i żydowskiej eseistki. Jednym z nich – szczególnie podkreślonym – jest doświadczenie swoistych sprzeczności, które są ze sobą nierozdzielne, takich jak obecność, a zarazem nieobecność Boga czy doświadczenie krzyża i cierpienia, a jednocześnie szczę-

ścia („nieszczęście – to szczęście / lecz na razie inne”). Autorka przekonuje, że miłość potrzebuje odległości jako drogi, którą może przejść, żeby wypełnić swoją istotę, którą jest zjednoczenie; stwierdzenie to dotyczy każdej miłości – i Boskiej, i człowieczej.

Monika Kulesza w pracy *Homo dandys a homo meditans. O przemianie duchowej Juliusza Słowackiego* rozpatruje słynną przemianę duchową Słowackiego, która – odczytana w świetle medytacji chrześcijańskiej – ukazuje poetę jako kogoś, kto ze stylu życia właściwego dandysowi (*homo dandys*) zwraca się w stronę wartości, którym hołduje *homo meditans*. Odwołując się do dynamiki chrześcijańskich ćwiczeń duchowych (Ignacy Loyola), autorka wnikliwie analizuje medytacyjną postawę poety, dojrzewanie Słowackiego do owej postawy oraz powolne, acz wyraziste obieranie takich wartości, które podprowadzały go pod medytacyjne przeżywanie rzeczywistości. Nowością tej propozycji badawczej jest odejście od rozpatrywania transformacji duchowej Słowackiego w kategoriach tzw. przełomu mistycznego oraz wskazanie na medytacyjną drogę zmagania poety i jego prywatne, pełne wysiłku ćwiczenia duchowe.

Druga odsłona numeru to wartości kulturowe spoza europejskiego chrześcijańskiego kręgu kulturowego. Artykuł Moniki Nowickiej dotyczy Japończyków, którzy uczą się języka polskiego. Autorka – jak wskazuje tytuł: *Trudności japońskojęzycznych studentów w kształtowaniu kompetencji lingwistycznej i pragmatycznej* – wymienia problemy, jakie stwarza obcokrajowcom nauka języka polskiego. Ukazuje efekty wysiłków studentów, którzy z różnych powodów podjęli się nauki języka polskiego, a więc w pewien sposób weszli w krąg oddziaływania kultury polskiej (i europejskiej). Autorka szczegółowo przedstawia rodzaje błędów popełnianych przez obcokrajowców; precyzyjnie dokonuje językoznawczych klasyfikacji błędów, a zarazem wskazuje te japońskie wartości kulturowe, które sprzyjają poznawaniu języka polskiego. Zalicza do nich: ciekawość świata, energiczność, otwartość na poznawanie nowych zwyczajów, kultur, ludzi, towarzyskość. Również uprzejmość i obowiązkowość, sumienność i skrupulatność – typowe dla Japończyków – a także indywidualne doświadczenia językowe, motywacja do nauki oraz czynniki pozajęzykowe (społeczno-demograficzne) wywarły duży wpływ na kształtowanie się lingwistycznych i pragmatycznych kompetencji studentów.

Ostatnia odsłona to spojrzenie na kulturę europejską, która odcina się od swych chrześcijańskich korzeni, wybierając absolutyzację wolności. Nie jest to przy tym wolność rozumiana jako zależność od prawdy (jak np. widoczna w nauczaniu Jana Pawła II), lecz wolność traktowana jako niczym nieskrępowane kierowanie się namiętnościami, popędami, poszukiwanie nowych wrażeń zmysłowych i odrzucenie zastanego świata wartości. Obraz takiej wolności przedstawia Dorota Kulczycka, dokonując analizy filmu *Marzyciele* (Francja – Wielka Brytania – Włochy, reż. B. Bertolucci) w kontekście innych filmów o podobnej tematyce. Ukazuje konse-

kwencje rewolucji obyczajowej generacji '68 – zwanej również „seksualną” czy „kulturową”. Świat osobistych przeżyć i doznań w prywatnym życiu bohaterów łączy się z tym, co pozostaje po rewolucji. Autorka przedstawia wiele aspektów *Marzycieli* – ukazuje fascynacje i dążenia młodych ludzi, skupia się na wartościach, pseudo – i antywartościach, które wybiera pokolenie „dzieci kwiatów”. Dokonuje konfrontacji świata wartości humanistycznych z zepsuciem moralnym i pustką duchową bohaterów.

Wszystkie te artykuły mogą służyć każdemu, komu bliskie jest połączenie trzech aspektów, na które wskazuje tytuł czasopisma: języka, szkoły i religii.

Anastazja Seul
Uniwersytet Zielonogórski